

AKČNÍ PLÁN

k Územní energetické koncepti města Plzně na období 2015 - 2040



Přeměna zdrojů a topných
systémů spalujících
tuhá / kapalná paliva

STATUTÁRNÍ MĚSTO
PLZEŇ
Odbor správy
infrastruktury
Magistrátu města Plzně

listopad 2020

Prioritní oblast 2

ZMÍRNĚNÍ ENVIRONMENTÁLNÍCH DOPADŮ SPOJENÝCH S VYUŽITÍM ENERGIE

Opatření 2.2

Přeměna zdrojů a topných systémů spalujících tuhá / kapalná paliva

CÍL OPATŘENÍ:

Cílem opatření je zkvalitnění ovzduší ve městě prostřednictvím zvyšování efektivity výroby tepla ve zdrojích s výkonem do 200 kW a likvidace zastaralých individuálních uhelných topenišť v Plzni.

KONKRÉTNÍ DOPORUČENÉ AKTIVITY / PROJEKTY:

- pokračování programu finanční podpory pro nízkoemisní způsoby vytápění objektů v Plzni
- podpora modernizace zdrojů spalujících tuhá nebo kapalná paliva a jejich přechod na ekologicky šetrnější zdroje
- poskytování bezplatných konzultací k možnostem financování – OPŽP, NZÚ

Zpracovatel: Ing. Ladislava Vaňková

OBSAH

ÚVOD	4
POKRAČOVÁNÍ PROGRAMU FINANČNÍ PODPORY PRO NÍZKOEMISNÍ ZPŮSOBY VYTÁPĚNÍ OBJEKTŮ V PLZNI.....	4
PODPORA MODERNIZACE ZDROJŮ SPALUJÍCÍCH TUHÁ NEBO KAPALNÁ PALIVA A JEJICH PŘECHOD NA EKOLOGICKY ŠETRNĚJŠÍ ZDROJE	5
POSKYTOVÁNÍ BEZPLATNÝCH KONZULTACÍ K MOŽNOSTEM FINANCOVÁNÍ	8
ZKRATKY.....	9

ÚVOD

I přes rozsáhlý dotační program města na změnu systému vytápění probíhající v letech 1994 a 1998, díky němuž bylo plynofikováno okolo 3 000 zdrojů o celkové výši příspěvků města téměř 27 mil. Kč, je na území města stále část individuálních zdrojů na vytápění spalujících tuhá paliva. Protože cílem ÚEKmP byla a je snaha o úplnou likvidaci lokálních topenišť na tuhá paliva, je vhodné pokračovat s dotacemi na likvidaci těchto topenišť i v současné době.

POKRAČOVÁNÍ PROGRAMU FINANČNÍ PODPORY PRO NÍZKOEMISNÍ ZPŮSOBY VYTÁPĚNÍ OBJEKTŮ V PLZNI

Od roku 2004 do roku 2009 poskytovalo město Plzeň prostřednictvím OSI MMP dotace na instalaci zařízení využívající obnovitelné zdroje. Cílem této dotace bylo naplňování územní energetické koncepce města Plzně, a to jak v oblasti snižování emisní zátěže města prostřednictvím likvidace uhelných topenišť, tak v oblasti zvyšování podílu obnovitelných zdrojů energie v energetickém mixu města. Usnesením RMP č. 1586 ze dne 19. 11. 2009 byl tento 5 let trvající dotační program ukončen.

Tím však snahy města v tomto směru nekončí. 2. února 2010 byl Radou města Plzně vyhlášen dotační program na podporu změny způsobu vytápění ze zdrojů spalujících tuhá paliva na ekologicky šetrnější zdroje vytápění. Zatím poslední dotační titul na změnu vytápění, který nahradil a zjednodušil dotační program vypsany v roce 2010, vyhlásilo statutární město Plzeň v roce 2012. Administraci těchto dotačních programů města na likvidaci zastaralých zdrojů na tuhá paliva zajišťoval Odbor životního prostředí MMP.

Cílem této systémové podpory je trvalé odstranění stávajících zastaralých topenišť na tuhá paliva za kvalitní nízkoemisní způsoby vytápění na území města Plzně. Toto opatření je zaměřeno zejména na snižování vnášení jemných prachových částic a nebezpečných polycyklických aromatických uhlovodíků do venkovního ovzduší. Výše příspěvku činila max. 50 % žadatelem vynaložených nákladů na pořízení instalovaného zařízení (zdroje tepla), a to do max. výše 30 tis. Kč. Podporovány jsou klasické a kondenzační kotle na plynná paliva, předávací stanice dálkového tepla (CZT), zdroje tepla na elektrickou energii, kotle na tuhá paliva s automatickou regulací hoření a přidávání paliva, mikrokogenerační jednotky na plynná paliva s kontinuálním spalováním.

Význam poskytování dotací ze strany města spočívá především v motivaci občanů k realizaci nízkoemisního způsobu vytápění a zároveň v kompenzaci vyšších pořizovacích nákladů na kvalitní zdroj tepla. O dotaci na zařízení instalované v budovách určených k trvalému bydlení může požádat v souladu s předepsanými podmínkami každá fyzická osoba starší 18 let. Žádosti se

předkládají na předepsaném formuláři s požadovanými doklady až po uvedení nového zdroje tepla do provozu. Dotace se vztahuje na nové zařízení instalované v souladu s právními předpisy.

Na tuto dotaci není právní nárok, o poskytnutí dotace rozhodují orgány města Plzně v souladu se zákonem č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). V současné době jsou dotace pozastavené. Bližší informace lze nalézt na webových stránkách Odboru životního prostředí MMP - <https://ozp.plzen.eu/granty-a-dotace/zmena-zpusobu-vytapeni/zmena-zpusobu-vytapeni-ii-dotace-zastaveny.aspx>.

Od roku 2004 město Plzeň podpořilo 137 projektů na změnu způsobu vytápění z nekvalitních a životní prostředí nadměrně zatěžujících zdrojů na nízkoemisní environmentálně šetrné zdroje vytápění. Na tyto projekty město vydalo finanční podporu ve výši více než 3,3 miliony Kč.

PODPORA MODERNIZACE ZDROJŮ SPALUJÍCÍCH TUHÁ NEBO KAPALNÁ PALIVA A JEJICH PŘECHOD NA EKOLOGICKY ŠETRNEJŠÍ ZDROJE

Státní fond životního prostředí, v rámci Prioritní osy 2 - Zlepšování kvality ovzduší v lidských sídlech a Specifického cíle 2.1 - Snížit emise z lokálního vytápění domácností podílející se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek, poskytuje již řadu let finanční podporu na výměnu starých neekologických kotlů, tzv. kotlíkovou dotaci. Jedná se o celorepublikový dotační program na výměnu nevyhovujících kotlů pro rodinné domy za moderní způsoby vytápění. Celkové evropské dotační prostředky 9 miliard korun z OPŽP byly pro občany přístupné v letech 2016 - 2020. Podpora probíhala ve třech vlnách. O peníze z Operačního programu Životní prostředí, prioritní osa 2.1, žádají kraje a ty je následně rozdělují mezi domácnosti.

Cílem Ministerstva životního prostředí byla výměna 85 tisíc starých kotlů s ručním příkládáním, které výrazným způsobem znečišťují ovzduší v ČR, za nové nízkoemisní ekologické zdroje vytápění. Předmětem podpory je výměna kotle na tuhá paliva, který je hlavním zdrojem vytápění v rodinném domě, za jiný podporovaný zdroj. Výměnu lze provést i v případě, že je v domě současně i jiný zdroj vytápění (elektrokotel, plynový kotel, olejový kotel, apod.), ale kotel na tuhá paliva je deklarován jako hlavní zdroj vytápění. Předmětem podpory byly kotle na pevná paliva minimálně 3. emisní třídy dle ČSN EN 303-5, tepelná čerpadla, plynové kondenzační kotle a solární termické soustavy pro vytápění nebo přípravu teplé vody (pouze jako doplněk k jednomu ze tří typů zdrojů uvedených výše).

Výše kotlíkové dotace byla odstupňována podle typu kotle (na nový uhelný zdroj je dotace nejmenší, na kotel jen na biomasu je dotace nejvyšší) a podle umístění domácnosti v rámci znečištěných oblastí. Dotace byla určena pouze domácnostem (fyzickým osobám), a tedy se netýkala právnických osob. Na

výměnu starého kotle na pevná paliva za jiný, ekologičtější zdroj a na tzv. mikroenergetická opatření bylo možné získat dotaci až 85 % z maximální částky 150 tisíc korun.

Pokud dům nesplňoval požadavky na energetickou třídu C, bylo nutné spolu s výměnou kotle provést také takzvaná mikroenergetická opatření. Míra dotace na ně byla stejná jako u kotle, nejvýše však z částky 20 tisíc korun, která byla součástí maximální celkové částky 150 tisíc korun. Nejvhodnější mikroenergetická opatření, jakými jsou např. zateplení střechy, půdních prostor, podlahy nebo stropu sklepa, oprava poruch fasády k eliminaci tepelných mostů, vybudování zádveří, částečná výměna oken či dveří apod., musela být doporučena energetickým specialistou.

Dotační výzvy byly vyhlašovány jednotlivými krajskými úřady, a proto se termíny vyhlášení mírně lišily. Ukončení výzev bylo sice stanoveno též konkrétním termínem, ale v praxi k ukončení výzvy docházelo při vyčerpání alokované částky ještě před stanoveným termínem.

Zatím poslední 3. výzva byla vypsána koncem roku 2019. V Plzeňském kraji byl příjem žádostí zahájen v úterý 1. října 2019 v 8:00 hodin, a to výhradně elektronicky přes systém eDotace. Ukončen byl příjem dotací týž den ve 12:15 hodin, kdy bylo ohlášeno vyčerpání alokované částky. Alokace ve výši 230 milionů korun tak byla vyčerpána po zhruba čtyřech hodinách od spuštění, ostatní žádosti pak putovaly do tzv. zásobníku a KÚ PK na ně žádal další miliony od MŽP. Celkem přišlo do třetí vlny kotlíkových dotací v Plzeňském kraji 1 980 žádostí.

Státní podpora výměny starých kotlů, která měla končit právě třetí vlnou, by pravděpodobně mohla pokračovat i nadále. Ministerstvo životního prostředí kvůli obrovskému zájmu domácností jedná o dalších penězích s Evropskou unií.

Od září 2022 nebude podle platného zákona o ovzduší v České republice možné provozovat v domácnostech staré, neekologické kotle 1. a 2. emisní třídy. Už od roku 2014 smí být na český trh uváděny jen kotle 3. emisní třídy a vyšší. Těm kdo zákaz poruší, bude hrozit pokuta 50 tisíc korun. Množství nevyhovujících kotlů, tedy kotlů nižší než 3. emisní třídy, je v rodinných domech v ČR v současné době stále velmi vysoké. Podle odborných odhadů bývá vyměnit asi 300 tisíc kotlů.

MŽP také navýšilo finanční prostředky na půjčky v rámci kotlíkových dotací ve výši 436 milionů korun. Jedná se o finanční podporu více než dvěma stům projektů, které pomohou zlepšit kvalitu ovzduší a řešit následky klimatické změny. Největší část peněz pokryje žádosti o bezúročné půjčky na výměnu starých neekologických kotlů, které pro velký zájem ze strany obcí i občanů čekaly v zásobníku projektů. Do programu kotlíkových půjček se od jeho spuštění zapojilo 296 obcí. Celkově si řekly o 1,16 miliard korun.

Vedle kotlíkových půjček schválil ministr životního prostředí také podporu ve výši 20 milionů 51 úspěšným žadatelům z řad obcí, jejich příspěvkových

organizací a institucí na pořízení elektromobilů a jiných vozidel na ekologický pohon. Další miliony korun slíbil rezort životního prostředí městům a obcím také na zajištění zdrojů pitné vody či na výzkum adaptačních technologií mírnících dopad klimatické změny. Přehled schválených projektů lze nalézt na <https://www.narodniprogramzp.cz/dokumenty/detail/?id=1886>.

V současné době jsou otevřeny dvě výzvy související s popisovanou problematikou. Jedná se o specifický cíl 5.1 - Snížit energetickou náročnost veřejných budov a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie, v rámci investiční priority Podporování přechodu na nízkouhlíkové hospodářství ve všech odvětvích podporou energetické účinnosti, inteligentních systémů hospodaření s energií a využívání energie z obnovitelných zdrojů ve veřejných infrastrukturách, mimo jiné ve veřejných budovách a v oblasti bydlení. Předpokládaný termín ukončení výzvy, jejímž cílem je snížit konečnou spotřebu energie a snížit spotřebu neobnovitelné primární energie prostřednictvím využití lokálních obnovitelných zdrojů ve veřejných budovách, je 2. 3. 2021.

Druhá otevřená výzva je v rámci specifického cíle 5.3 - Snížit energetickou náročnost a zvýšit využití obnovitelných zdrojů energie v budovách ústředních vládních institucí. Jedná se o investiční prioritu Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích podporou energetické účinnosti, inteligentních systémů hospodaření s energií a využívání energie z obnovitelných zdrojů ve veřejných infrastrukturách, mimo jiné ve veřejných budovách a v oblasti bydlení. Ukončení této výzvy je předpokládáno 31. 5. 2021.

Současně s výzvami OPŽP je na energetický environmentální dopad bydlení zaměřen program SFŽP. Program Nová zelená úsporám podporuje, kromě zateplení, výměny oken a dveří, výstavby nových rodinných domů s velmi nízkou energetickou náročností, výstavby bytových domů a snížení jejich energetické náročnosti, také zdroje energie.

Dotace je v rámci tohoto programu poskytována na solární termické a fotovoltaické systémy, řízené větrání se zpětným získáváním tepla (rekuperace) a na výměnu neekologického zdroje tepla. Při výměně neekologického zdroje tepla jsou podporovány kotle na biomasu se samočinnou i ruční dodávkou paliva, krbová kamna na biomasu a uzavřené krbové vložky s teplovodním výměníkem, tepelná čerpadla voda-voda, země-voda a vzduch-voda, plynové kondenzační kotle a napojení na soustavu zásobování teplem. Výše dotace se liší v závislosti na tom, zda je výměna zdroje prováděna v kombinaci se zateplením nebo bez zateplení, rozdíl podpory činí cca 20 %, přičemž maximální výše podpory je 100 tisíc Kč a minimální 25 tisíc Kč.

Podpora se poskytuje na pořízení hlavního zdroje tepla na vytápění s případnou přípravou teplé vody včetně příslušenství a jeho zapojení do otopné soustavy. Podporována je výměna původních hlavních zdrojů tepla na vytápění na tuhá fosilní paliva nedosahujících parametrů pro 3. emisní třídu za ekologicky šetrné zdroje a také výměna původního elektrického vytápění

používaného jako hlavní zdroj tepla za systém s tepelným čerpadlem. Podpora není poskytována na výměny kotlů na tuhá paliva ve vlastnictví fyzických osob provedené po 15. 7. 2015 (včetně), které mají možnost získat podporu v rámci Operačního programu Životní prostředí 2014-2020, Prioritní osa 2, Specifický cíl 2.1 - Snížit emise z lokálního vytápění domácností podílející se na expozici obyvatelstva nadlimitním koncentracím znečišťujících látek.

Dále jsou v rámci NZÚ podporovány instalace solárních termických a fotovoltaických systémů do dokončených rodinných domů a do novostaveb rodinných domů (včetně rozestavěných). Podporovány jsou pouze solární termické systémy s kolektory splňujícími minimální hodnotu účinnosti η_{sk} dle vyhlášky č. 441/2012 Sb., o stanovení minimální účinnosti užití energie při výrobě elektřiny a tepelné energie a fotovoltaické systémy na přípravu teplé vody s přímým ohřevem.

Podrobné podmínky k výše uvedenému lze nalézt na webových stránkách programu (<https://www.novazelenausporam.cz>) a v Závazných pokynech (<https://www.novazelenausporam.cz/dokumenty/detail/?id=591>).

POSKYTOVÁNÍ BEZPLATNÝCH KONZULTACÍ K MOŽNOSTEM FINANCOVÁNÍ

Bezplatné energetické poradenství pro občany, zástupce veřejné správy, podniky a podnikatele poskytují energetická konzultační a informační střediska EKIS. Energetické poradenství EKIS slouží k podpoře zavádění energetických úspor a obnovitelných zdrojů energie. Poradenství zde vykonávají kvalifikovaní energetičtí poradci vybraní pro daný kalendářní rok Ministerstvem průmyslu a obchodu v rámci programu EFEKT.

Konzultační střediska mají zastoupení ve všech krajích a v ČR se jich v současné době nachází celkem 60. Všechna střediska jsou otevřena pro veřejnost každé pondělí a středu od 13 do 17 hodin. Termín návštěvy vybraného střediska EKIS je však lepší domluvit předem. V Plzni poradenství v letošním roce vykonává Czech nature Energy, a.s., Částkova 689/74 (1.p., č. 21-22), 326 00 Plzeň, tel. 373315467, mobil: 602434513, e-mail poradny: ekis@cne.cz. Vedle osobních konzultací poskytují EKIS také telefonické konzultace a zejména konzultace prostřednictvím internetové poradny i-EKIS. Odborné dotazy střediskům je třeba zasílat výhradně prostřednictvím on-line formuláře poradny i-EKIS.

Aktuální informace o střediscích EKIS, včetně publikací k energetickým tématům vydaných s podporou z Programu EFEKT, lze nalézt na webových stránkách <https://www.mpo-efekt.cz/cz/programy-podpory/efekt/ekis>.

Informace ke změně způsobu vytápění podávají také všichni poskytovatelé dotací, dále energetičtí specialisté s oprávněním uděleným MPO a obrátit se je možné též na Odbor správy infrastruktury MMP.

ZKRATKY

EKIS	energetické konzultační a informační středisko
KÚ PK	Krajský úřad Plzeňského kraje
MMP	Magistrát města Plzně
MPO	Ministerstvo průmyslu a obchodu
MŽP	Ministerstvo životního prostředí
NZÚ	Nová zelená úsporám
OPŽP	Operační program životního prostředí
SFŽP	Státní fond životního prostředí